

'Afval is pas afval als je het zelf verspilt'

Alle Oegandezen samen produceren dagelijks in totaal zo'n 600 ton plastic. Slechts 6 procent van het afval wordt ingezameld. De rest wordt verbrand of gedumpt langs de weg, met alle gezondheidsrisico's van dien. Een onhoudbare situatie, vond Adam Kakooza. Met zijn bedrijf Innoveight Hub Uganda composteert hij etensresten en menselijke uitwerpselen, waardoor er biologische compost ontstaat die boeren gebruiken op hun akkers. Zijn motto? 'Waste is only waste when you waste it', vertaald: Afval is pas afval als je het zelf verspilt.

Adam groeit op in een arme boerenfamilie, maar kiest als tiener een ander pad. Hij wordt journalist en reist de hele wereld over als documentairemaker. In Duitsland ziet hij voor het eerst een composttoilet. Het brengt hem op het idee om het afvalprobleem in zijn land aan te pakken.

Adam: 'Ik besloot deze toiletten in Oeganda te introduceren en richtte mijn bedrijf Innoveight Hub Uganda op. We plaatsen composttoiletten in de dichtbevolkte sloppenwijken van Kampala. Ook verhuren we toiletten tijdens evenementen en we hebben een franchisemodel voor publieke toiletten.'

Verandering

Zijn bedrijf brengt een grote verandering teweeg in de gemeenschap. 'Voorheen deden sommige mensen hun behoefte in een plastic zak die ze vervolgens op straat achterlieten. Als het dan regende, spoelde de ontlasting de huizen binnen. Veel

mensen werden hierdoor ziek, een deel overleed zelfs door besmetting. Anderen hadden wel een toilet, maar hiervoor moesten ze 's nachts hun huis uit. Vrouwen en meisjes liepen dan het gevaar om aangevalen en soms zelfs verkracht te worden door bendes.'

'Door het geld dat de vrouwen verdienen, kunnen hun kinderen naar school.'

De composttoiletten zorgen ook voor werkgelegenheid. 'Sommige toiletten plaatsen we op drukke plekken, bijvoorbeeld bij de standplaats van fietstaxi's of bij een lokale markt. Om deze toiletten te gebruiken, moet je een klein bedrag betalen. We vragen alleenstaande moeders om de toiletten te beheren. Aan het begin betalen zij een klein bedrag, maar dit verdienen ze terug door water en zeep aan te bieden waarmee de gebruikers hun

handen kunnen wassen. Door het geld dat de vrouwen verdienen, kunnen hun kinderen naar school en staat er eten op tafel.'

Masker en handschoenen

Het composteren van menselijke uitwerpselen is een oplossing om de voedselkringloop te dichtten. De uitwerpselen bevatten namelijk bruikbare voedingsstoffen, zoals fosfaat, stikstof en kali. Tegelijkertijd is het composteren niet zonder gevaar. Adam: 'Tijdens het composteren dragen we een masker en handschoenen. Dit beschermt ons tegen gevaarlijke stoffen die ziektes kunnen veroorzaken. Ook bedekken we de uitwerpselen met zaagsel, koffieschillen en gras. Dit zorgt voor een prettige geur en jaagt de vliegen weg. Hierna brengen we de biologische compost naar de boeren.'

Toenemende oogst

Inmiddels zijn tien groepen van elk vijftientig boeren aangesloten. Zij zien hun oogst toenemen, vertelt Adam. 'De biologische compost zorgt ervoor dat de

De boeren oogsten hun gewas.

Adam Kakooza

bananenoogst met 40 procent is toegenomen. De oogst van koffiebonen is toegenomen met 30 procent. Onze compost werkt goed bij alle groenten en blijft zes maanden in de grond. Hierdoor dalen de productiekosten. Steeds meer boeren vragen naar onze biologische compost.'

Uitbreiden

Binnenkort hoopt Adam met de hulp van Job Booster uit te breiden naar het noorden van Oeganda. Maar liefst twee derde van de jongeren in deze regio heeft een kwetsbare baan. Adam: 'Mensen uit kleinere dorpen trekken naar steden als Lira, Gulu en Soroti. Hierdoor ontstaan nieuwe sloppenwijken en neemt de hoeveelheid afval toe. Uiteindelijk is het mijn droom om via Innoveight Hub Uganda meer jongeren een baan te bieden. Ook zou ik willen uitbreiden naar het zuid-westen van Oeganda en naar landen waar geen toezicht is op afval, zoals Democratische Republiek Congo, Benin, Malawi, Zambia en Zimbabwe.'

Helpt u mee?

Minder afval op straat en meer waardig werk voor jongeren. Met die twee doelstellingen gaan we de

komende jaren aan de slag. Draagt u bij aan Job Booster Oeganda, zodat 'de parel van Afrika' haar glans niet verliest? www.woordendaad.nl/jboeganda

Afval(lers)?

Wanneer is iets afval? Wanneer gooien we iets weg? Dat doe je als de waarde ontbreekt. Tegelijkertijd is dat heel persoonlijk; wanneer heeft iets nog waarde voor je?

De waarde van afval wordt schrijnend duidelijk tijdens een van onze bezoeken in Lira. Qua grootte is Lira de tweede stad van Oeganda. In deze stad rijdt een vuilniswagen rond om het afval op te halen. De mensen zijn blij dat dit wordt afgevoerd. Even later staan we op een vuilstortplaats, zo'n tien kilometer verderop. Als de vuilniswagen het terrein nadert, rent een groep mensen naar de plek waar de wagen het vuil gaat storten. Ze zijn op zoek naar eten en naar materialen om te verkopen. Ze zien waarde in het afval.

'In de Bijbel lezen we dat Hij de 'afvallers' opzoekt en verlossing (aan)bod.'

We proberen een gesprek te voeren met deze mensen, maar sommigen schamen zich. Ze zijn de 'afvallers' van de samenleving. Van hun eigenwaarde is nog maar weinig over. De uitspraak 'waste is only waste when you waste it' krijgt hier een nieuwe betekenis. Enerzijds gaat de uitspraak op voor alles wat wij aan spullen en eten afdanken, maar hij geldt ook zeker voor de 'afvallers' van de samenleving. Hoe waardeert u hen?

Jesus geeft ons richting: Hij is gekomen om niet verloren te laten gaan, maar eeuwig leven te geven aan ieder die gelooft. Hoe deed Jezus dat? In de Bijbel lezen we dat Hij de 'afvallers' opzoekt, oog had voor hun moeilijkheden en verlossing (aan)bod. Dat vraagt navolging.

Met ons werk willen wij de 'afvallers' bereiken, hen onderdeel laten zijn van de gemeenschap, hen verantwoordelijkheid laten nemen en hen laten zien dat ze waardevol zijn, voor de mensen én voor God.

Volgt u?